

УДК 37.015.3:-053.2/.5;-055.62;-058.86:-053.4

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-7\(53\)-1014-1023](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-7(53)-1014-1023)

Черепаня Наталія Іванівна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної та спеціальної освіти, Мукачівський державний університет, м. Мукачево, тел.: (066) 631-71-96, <https://orcid.org/0000-0002-8090-467X>

РУХОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ПОКАЗНИК ЕФЕКТИВНОСТІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ РАНЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Анотація. У статті розглядається рухова компетентність як показник ефективності фізичного виховання дітей раннього та дошкільного віку. Зазначено, що усвідомлення значущості рухової активності є особливо важливим у сучасних умовах, оскільки на організм людини впливає чимало несприятливих чинників (малорухливий спосіб життя, надмірне використання гаджетів, екологічні проблеми, неправильне харчування, психоемоційне перевантаження та ін.). Взято до уваги, що у період раннього дитинства відбувається формування фундаменту здоров'я, загальної витривалості, працездатності, життєвої активності та інших якостей, що є визначальними для всебічного й гармонійного розвитку особистості. Саме цей етап розвитку названо найбільш сприятливим для зміцнення організму, оволодіння базовими життєвими навичками та становлення провідних індивідуальних здібностей. Проаналізовано розуміння вітчизняними науковцями значення фізичного виховання для всебічного розвитку дітей та принципи системи фізичного виховання, що відображають основні закономірності цього соціально-педагогічного явища. Констатовано, що фізичне виховання здійснюється в тісному зв'язку з моральним, розумовим, естетичним та трудовим вихованням і тільки за такої умови буде сприяти формуванню всебічно розвиненої дитини. На основі актуальних наукових досліджень представлено власне розуміння рухової компетентності дітей раннього та дошкільного віку – інтегрального показника, що відображає рівень фізичного, психофізіологічного та соціального розвитку дитини і прямо засвідчує ефективність фізичного виховання у закладах дошкільної освіти. Авторкою наголошено, що підвищення якості фізичного розвитку та формування активної життєвої позиції в дітей можливе за умови впровадження цілеспрямованої освітньої діяльності, що базується на принципах індивідуального підходу, педагогічної доцільності й тісної співпраці ЗДО з родинами вихованців.

Ключові слова: діти раннього та дошкільного віку, фізичне виховання, рухова компетентність, здоров'я, здоровий спосіб життя, фізичні вправи, рухова активність.

Cherepania Nataliia Ivanivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Preschool and Special Education of Mukachevo State University, Mukachevo, tel.: (066) 631-71-96, <https://orcid.org/0000-0002-8090-467X>

MOTOR COMPETENCE AS AN INDICATOR OF THE EFFECTIVENESS OF PHYSICAL EDUCATION OF CHILDREN OF EARLY AND PRESCHOOL AGE

Abstract. The author of the article has considered motor competence as an indicator of the effectiveness of physical education of children of early and preschool age. It has been noted that the awareness of the importance of motor activity is especially important in modern conditions, since the human body is affected by many unfavorable factors (sedentary lifestyle, excessive use of gadgets, environmental problems, unhealthy diet, psycho-emotional overload, etc.). It has been taken into account that during early childhood the foundation of health, general endurance, efficiency, vitality and other qualities that are crucial for the comprehensive and harmonious development of the individual is formed. This stage of development has been considered to be the most favorable for strengthening the body, mastering basic life skills and developing leading individual abilities. The author has also analyzed the understanding by national scientists of the importance of physical education for the comprehensive development of children and the principles of the system of physical education, which reflect the basic laws of this socio-pedagogical phenomenon. It has been stated that physical education is carried out in close connection with moral, mental, aesthetic and labor education and only under such conditions will it contribute to the formation of a fully developed child. On the basis of current scientific research, the author has presented her own understanding of the motor competence of children of early and preschool age - an integral indicator that reflects the level of physical, psychophysiological and social development of a child and directly confirms the effectiveness of physical education in preschool educational institutions. The author has emphasized that improving the quality of physical development and forming an active life position in children is possible with the introduction of targeted educational activities based on the principles of individual approach, pedagogical expediency and close cooperation of preschool educational institutions with families of pupils.

Key words: children of early and preschool age, physical education, motor competence, health, healthy lifestyle, physical exercises, physical activity.

Постановка проблеми. Усвідомлення значущості рухової активності є особливо важливим у сучасних умовах, оскільки на організм людини впливає чимало несприятливих чинників, серед яких: малорухливий спосіб життя, надмірне використання гаджетів, екологічні проблеми, неправильне харчування, психоемоційне перевантаження та ін. Аналітичні дані та щоденні новини

свідчать, нажаль, про тенденцію до погіршення стану здоров'я дітей з року в рік. Слід також зауважити, що саме в ранньому дитинстві закладаються основи здоров'я, формується загальна витривалість, працездатність, життєва активність та інші якості, необхідні для всебічного й гармонійного розвитку особистості. Цей період є найсприятливішим для зміцнення організму, засвоєння базових життєвих навичок і розвитку ключових здібностей.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю підвищення якості фізичного розвитку дітей, запобігання гіподинамії та забезпечення умов для формування активної життєвої позиції з перших років життя. Тому вивчення рухової компетентності дітей раннього та дошкільного віку, як інтегрованого показника, що поєднує в собі фізичні, психофізіологічні та соціальні аспекти розвитку й свідчить про ефективність організації фізичного виховання в закладах дошкільної освіти, набуває особливої значущості в сучасній педагогічній теорії й практиці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що фізичне виховання дітей раннього та дошкільного віку є першочерговою проблемою сучасної дошкільної освіти, яку активно досліджують вітчизняні науковці і практики (С.Бабюк, В. Козлова, А. Кошель, В. Кошель, О.Курок, Т.Пантюк, К. Пась, А. Скивка, Л. Троян, Л. Ушкалов та ін.). Дослідники солідарні у тому, що фізичне виховання є невід'ємною складовою всебічного розвитку дітей дошкільного віку, оскільки саме в цей період формуються основи фізичного здоров'я, активно розвиваються природні фізичні якості, зміцнюється опорно-руховий апарат та інтенсивно засвоюються основні рухові навички – такі як ходьба, біг, стрибки, лазіння, рівновага, що є базою для подальшої рухової компетентності та загальної готовності до навчання. Вагомими для підготовки майбутніх вихователів до вирішення поставленої проблеми є посібники «Розвиток рухової творчості дітей дошкільного віку в умовах закладів дошкільної освіти» (В. Кошель, Л. Троян); «Розвиток рухової активності дітей дошкільного віку» (В. Кошель, О. Курок); «Розвиток рухових якостей дітей дошкільного віку інтеграційним комплексом рухів і музики в закладах дошкільної освіти» (І. Донець, В. Кошель); «Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку» (Е. Вільчковський, О. Куро) та ін.

Мета статті – дослідити феномен рухової компетентності дітей раннього та дошкільного віку та довести, що це – вагомий показник ефективності фізичного виховання.

Виклад основного матеріалу. У дітей дошкільного віку, як зазначають науковці, існує специфічна особливість – взаємозв'язок і взаємозалежність стану здоров'я, фізичного і нервово-психічного розвитку. Погоджуємося з В.Кошель та співавторами, що «кращому процесу психічного розвитку сприяє повноцінний фізичний стан дитячого організму. Під час занять фізичними вправами дошкільнята не тільки оздоровлюються в цілому, але і отримують виховний вплив, завдяки якому у них розвиваються психічні процеси:

спостережливість і увага, розвиваються непрості вольові якості, виробляється основа характеру. Фізично здорова дитина стає повноцінним громадянином країни, так як у неї формується здоровий дух який сприяє в подальшому долати перешкоди і досягати успіхів, в різних життєвих ситуаціях» [5, с.163]. Науковці переконані, що важлива складова при цьому належить руховій діяльності яка є основною генетично обумовленою потребою в дошкільному віці, так як не тільки формує природні рухові навички, забезпечує повноцінний фізичний розвиток, розвиток фізичних якостей і здібностей, а й формує соціальний, комунікативний, мотиваційний, потребнісний, пізнавальний, діяльнісний, інтелектуальний і мовної потенціал майбутньої особистості [5, с.165].

Цілісне і гармонійне формування особистості дитини дошкільного віку, як стверджує Н. Левінець, передбачає своєчасний фізичний розвиток. Адже успішність та досягнення в будь якій діяльності визначаються фізичним станом і рівнем працездатності організму. Тож слушною є думка авторки, що «у перші п'ять-шість років життя фізичне виховання є основою всебічного розвитку дитини» [7, с.7].

Фізичне виховання, згідно із визначенням Е. Вільчковського та О. Курок, це – «організований педагогічний процес, спрямований на морфологічне і функціональне удосконалення організму людини, формування і поліпшення її основних життєво важливих рухових вмінь, навичок і пов'язаних з ними знань» [3]. Як цілеспрямований педагогічний процес, фізичне виховання в дитячому садку здійснюється всією системою організаційних форм, передбачених програмою (щоденні заняття фізкультурою, ранкова гімнастика, рухливі ігри та ін.) [3]. Автори наголошують, що «головним призначенням фізичного виховання як соціальної системи є реалізація мети суспільства у галузі формування всебічно розвиненої особистості. В основу характеристики особистості покладено такі ознаки: гармонійний розвиток (досягнення оптимального рівня розумового, фізичного, морального, трудового та естетичного розвитку в їх взаємозв'язку); соціальна активність (світогляд людини, її славлення до суспільства, природи, до себе); готовність до високопродуктивної праці та захисту Батьківщини (обсяг та рівень знань, умінь, навичок, психофункціональна та фізична готовність до праці та військової справи)» [3]. Згідно з позицією науковців, завдання зміцнення здоров'я та вдосконалення фізичного розвитку людини реалізуються в усіх формах фізичного виховання. Виконання фізичних вправ у поєднанні з гігієнічними заходами та природними чинниками сприяє загартуванню організму та підвищенню його стійкості до несприятливих впливів зовнішнього середовища. Досягненню оздоровчого ефекту також сприяє належне науково-методичне забезпечення процесу фізичного виховання, що включає раціональне чергування фізичних навантажень і відпочинку, а також використання профілактичних заходів для запобігання травмам, перенавантаженню та захворюванням.

Принципами системи фізичного виховання, що відображають основні закономірності цього соціально-педагогічного явища, Е. Вільчковський та

О. Курок виокремлюють: гармонійний розвиток особистості (впливає із закономірностей єдності фізичних та психічних властивостей людини і передбачає взаємозв'язок фізичного виховання з розумовим, моральним, трудовим та естетичним вихованням); зв'язок з трудовою та військовою практикою (зумовлює ужиткову функцію фізичного виховання в суспільстві – підготовку підростаючих поколінь до високопродуктивної праці та виконання патріотичного обов'язку – захисту своєї Батьківщини. Відомо, що сильна, швидка, спритна та витривала людина, яка має значний арсенал різноманітних рухових вмінь та навичок, значно швидше опанує будь-який вид рухової діяльності (стосовно до праці або військової справи), ніж той, хто цим не володіє); оздоровчу спрямованість фізичного виховання (забезпечується всім змістом та організацією роботи з фізичного виховання, зокрема обов'язковим лікарським та педагогічним контролем) [3].

У навчальному посібнику «Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку» констатовано, що фізичне виховання здійснюється в тісному зв'язку з:

- моральним вихованням (створюються сприятливі умови для засвоєння загальнолюдської моралі і виховання на цій основі стійких звичок поведінки. Під час виконання вправ, проведення рухливих ігор, застосування загартовуючих процедур діти одержують уявлення про певні моральні поняття (чесність, доброзичливість, акуратність та ін.), а також систематично вправляються в їх дотриманні під час спілкування зі своїми однолітками) [3];

- розумовим вихованням (між ними існує два види зв'язку: безпосередній та опосередкований. Безпосередній зв'язок полягає в тому, що в процесі занять фізкультурою часто виникають рухові пізнавальні ситуації, вирішення яких потребує від дитини певного розумового напруження. Опосередкований зв'язок фізичного виховання з розумовим полягає в тому, що міцне здоров'я та повноцінний фізичний розвиток обумовлюють загальну високу працездатність організму, швидке пристосування до виконання завдань у розумовій діяльності. Рухова діяльність позитивно впливає на розвиток лобних відділів головного мозку, які відіграють основну роль у здійсненні розумових операцій) [3];

- естетичним вихованням (у процесі фізичного виховання розвиваються здібності сприймати, відчувати і правильно розуміти прекрасне у руховій діяльності та поведінці дитини, в її гармонійній будові тіла, стрункій поставі. Естетичний потенціал закладено в самому змісті фізичних вправ. Глибокий вплив на емоційні почуття, переживання, смаки справляє застосування у фізичному вихованні таких засобів мистецтва, як музика та танцювальні вправи) [3];

- трудовим вихованням (посильна для дошкільників праця не тільки формує у них відповідні трудові навички, вона також розвиває такі фізичні якості, як силу, витривалість, спритність. Все це сприяє поліпшенню фізичного розвитку дітей) [3]. Тільки за таких умов воно буде сприяти формуванню всебічно розвиненої дитини.

Як слушно зауважує Є. Кара, «до моменту вступу до школи діти повинні опанувати певний запас рухових навичок, які дозволять їм адаптуватися до нових умов і вимог до навчальної діяльності, що допоможе їм успішніше освоїти шкільну програму не тільки на початкових етапах навчання, але і на наступних етапах» [4, с.210]. Погоджуємося з авторкою, що діти з ослабленим здоров'ям або недостатньо фізично розвинені зазвичай демонструють нижчі результати в навчанні порівняно з однолітками. У них спостерігається зниження працездатності, швидке виснаження уваги та послаблена пам'ять, що ускладнює процес засвоєння знань. Часто батьки й навіть педагоги помилково плутають труднощі з лінощами. Фізична слабкість також може спричиняти порушення в роботі організму, знижувати загальні розумові здібності та ослаблювати волеві якості дитини. Рационально організоване фізичне виховання відіграє важливу роль у формуванні правильної постави, профілактиці хвороб і покращенні функціонування внутрішніх органів. Емоційна насиченість занять і позитивні переживання є необхідною умовою ефективного навчання руховим навичкам. Наслідкування викликає емоції, які стимулюють активність дитини, а зацікавленість сприяє підвищенню її рухової активності. Опанування рухів, у свою чергу, позитивно впливає на розвиток мовлення [4, с.210].

З огляду на вищевикладене, можна дійти висновку, що ефективність фізичного виховання дітей раннього та дошкільного віку проявляється у належному рівні розвитку фізичних якостей і рухових умінь. Зазначена думка сформувалась також на основі визначеної у освітньому напрямі Базового компоненту дошкільної освіти «Особистість дитини» рухової компетентності – «здатність дитини до самостійного застосування життєво необхідних рухових умінь та навичок, фізичних якостей, рухового досвіду в різних життєвих ситуаціях» [8]. Результатом сформованої компетентності є задоволення природної потреби у руховій активності, що забезпечує оптимальний рівень фізичної працездатності, засвоєння та використання елементарних знань у галузі фізичної культури, сформованість умінь і навичок для вирішення рухових завдань у різних життєвих ситуаціях [8].

В.Кошель та співавтори вважають, що рухова компетентність – це «наявність стійкої мотивації дитини до щоденного прояву різних видів рухової активності, підвищення функціональних можливостей організму, вдосконалення життєво необхідних рухових умінь та навичок, розвиток фізичних якостей» [5, с.164]. Рівень рухової підготовленості є, на думку авторів, основою для формування навичок здоров'язбережувальної поведінки дітей дошкільного віку.

Рухова компетентність визначена Є.Карою як «система форм, методів роботи з дошкільниками спрямована на їх фізичний розвиток, формування знань про здоровий спосіб життя та спорт у визначеному режимі дня ЗДО та у повсякденній діяльності» [4, с.210].

Вивчення наукових праць українських вчених дозволили І.Барандич та О.Літіченко виокремити умови, що впливають на якість рухової активності дітей

дошкільного віку на заняттях з фізкультури: мотивація дітей до рухової активності, створення позитивної доброзичливої атмосфери на занятті з фізкультури, ситуації успіху у різноманітних видах рухової активності у повсякденні; здійснення особистісно-орієнтованого підходу до дітей дошкільного віку у процесі організації рухової активності, орієнтування на успіх і прогрес кожного; використання цікавого для дітей різноманітного спортивного обладнання, інвентарю. Розроблення цікавих за змістом і сюжетом занять, фізкультурних розваг, руханок, пауз тощо; належний методичний супровід заняття з фізкультури, підбір основних рухів, загально-розвивальних вправ, рухливих ігор тощо [1, с.302-303].

Дослухаємось до С. Бурсової та О. Вашак, які радять звернути увагу на «авторські і нетрадиційні форми фізичного виховання дітей раннього віку, оскільки: сучасні технології дозволяють інтегрувати ігрові методики з фізичними вправами, що сприяє активному руховому розвитку дітей ще з раннього віку; використання цих технологій стимулює розвиток різних фізичних навичок, таких як координація рухів, розвиток м'язів і загальна фізична витривалість; інноваційні підходи допомагають педагогам і батькам відслідковувати і оцінювати фізичний розвиток дитини, що є важливим аспектом в плануванні індивідуальних програм для кожної дитини» [2, с.103].

Автори рекомендують з метою покращення кровообігу, зняття напруги та стресу, підвищення гнучкості і рухливості дітей використовувати самомасаж. Цікавим є, на їхню думку, використання елементів технології Су-джок (унікальна методика, розроблена південнокорейським професором Пак Чже Ву, яка використовує точки на кистях (су) і ступнях (джок) для покращення здоров'я). Погоджуємося, що ця методика «унікальна, оскільки безпечна, універсальна, проста в застосуванні та не має протипоказань. Її з легкістю можна використовувати з дітьми дошкільного віку в освітньому середовищі закладу дошкільної освіти» [2, с.103]. Зазначимо, що з метою зміцнення психофізичного здоров'я дітей раннього та дошкільного віку у практику сучасних закладів дошкільної освіти впроваджуються фізкультурні заняття з використанням нетрадиційних оздоровчих технологій. Однією з ефективних форм такої діяльності є бебі-йога, яка сприяє розвитку навичок дихання, нерухомості та саморегуляції. Виконання фізичних поз, у свою чергу, позитивно впливає на фізичний розвиток дитини [2, с.104].

Окрім цього, С. Бурсова та О. Вашак радять також звертати увагу на самотійну рухову активність дітей. Для цього вихователям необхідно «створити безпечний, багатофункціональний простір: в груповій кімнаті: розмістити фізкультурне обладнання, щоб кожна дитина мала до нього вільний доступ; створювати ситуації, які б стимулювали дітей до руху; обирати сучасне, яскраве, різноманітне та цікаве обладнання; в спортивній залі: розміщувати спортивний інвентар за ширмами чи м'якими модулями для більшої концентрації дітей на певному руховому завданні та створенні елементу несподіванки;

на ігровому майданчику: урізноманітнювати ігрове середовище за допомогою м'яких модулів і нестандартного фізкультурного обладнання» [2, с.103].

В.Кошель та А.Мегаці акцентують увагу на вагомості грамотно організованого режиму дня, основою якого має бути ідея гуманізації і зазначають, що «хоча існують певні часові орієнтири для окремих режимних моментів, бажано, щоб режим був індивідуальним для кожної дитини. Вихователь має створювати такі умови, щоб у будь-який час дня дитина могла за своїм бажанням займатися руховою або спокійною діяльністю. Для забезпечення оптимальної рухової активності кожної дитини необхідно враховувати кілька аспектів: створення умов для самостійної рухової активності, використання ефективних методів навчання, творче керування педагогічним процесом та розмаїття форм роботи, включаючи традиційні та нетрадиційні методи виховання, такі як ритмічна гімнастика, заняття на тренажерах, спортивні танці тощо» [6, с.228].

Серед безлічі факторів, що впливають на зростання, розвиток і стан здоров'я дитини, головну роль надаємо руховій активності. Рівень сформованості природної потреби дитини в русі значною мірою зумовлює розвиток її рухових умінь, пам'яті, сприймання, емоційної сфери та мислення. Переконані, що питання оздоровлення дошкільників не можна розглядати як одноразову ініціативу окремої особи, адже воно потребує цілеспрямованої, послідовної та системної діяльності всього педагогічного колективу закладу дошкільної освіти у взаємодії з родиною, з урахуванням індивідуальних особливостей кожної дитини [9, с.164]. Умовами, що сприяють підвищенню ефективності організації фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми дошкільного віку виокремлюємо:

1) підвищення професійної компетентності педагогів в області фізичного виховання дітей дошкільного віку (щоб підвищити рівень здоров'я дітей, ефективність організації фізкультурно-оздоровчої роботи в ЗДО, створити атмосферу для бажання дітей самостійно застосовувати на практиці отримані знання, вихователь повинен володіти певним «багажем» знань, якостей, тобто, бути професійно компетентним);

2) формування інтересу у батьків до фізкультурно-оздоровчої роботи в ЗДО (базується на тому, що жодна, навіть сама найкраща фізкультурно-оздоровча програма не зможе дати повноцінних результатів, якщо вона не реалізується спільно з сім'єю, якщо в дошкільному закладі не створено дитячодоросле суспільство (дітей–батьків–педагогів), для якого характерно сприяння один одному, облік можливостей та інтересів кожного, його прав і обов'язків);

3) реалізація індивідуально-диференційованого підходу в роботі з дітьми (планування освітньої роботи повинно забезпечувати гармонійну організацію виховання з урахуванням вікових, індивідуальних фізичних і психічних особливостей дітей, а також використання відповідних їхньому розвитку форм, методів організації виховання і навчання на основі сучасних даних психологічної та педагогічної науки) [9, с.162-164].

Висновки. Отже, на основі вивчення наукових праць, приходимо до висновку, що рухова компетентність дітей раннього та дошкільного віку є інтегральним показником, що відображає рівень фізичного, психофізіологічного та соціального розвитку дитини і прямо засвідчує ефективність фізичного виховання у закладах дошкільної освіти. У сучасних умовах, коли на організм дитини впливають численні негативні чинники (малорухливість, цифрова перевантаженість, стрес, нераціональне харчування тощо), формування рухової компетентності набуває особливої ваги як засіб збереження і зміцнення здоров'я. Ранній вік є критичним періодом для становлення основ життєвої активності, загальної витривалості та стійкості до психоемоційних навантажень, тому саме в цей час необхідно приділяти особливу увагу системній організації фізичного виховання. Підвищення якості фізичного розвитку та формування активної життєвої позиції в дітей можливе за умови впровадження цілеспрямованої освітньої діяльності, що базується на принципах індивідуального підходу, педагогічної доцільності й тісної співпраці ЗДО з родинами вихованців. Подальші наукові пошуки доцільно спрямувати на розробку ефективних методик діагностики та формування рухової компетентності, а також на вдосконалення освітнього середовища, що сприятиме гармонійному розвитку кожної дитини.

Література:

1. Барандич І.В., Літіченко О.Д. Рухова активність дітей дошкільного віку на заняття з фізичної культури у закладі дошкільної освіти. Collection of Scientific Papers «ΛΟΓΟΣ», (November 15, 2024; Bologna, Italy), 2024. P.301-304.
2. Бурсова С., Вашак О. Інноваційні підходи до фізичного виховання дітей раннього віку: методи та практики. Українська професійна освіта=Ukrainian Professional Education, 2024. №15. С.101–107.
3. Вільчковський Е.С., Курок О.І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: Навч. посіб. Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. 428 с. URL: https://document.kdu.edu.ua/info_zab/014_312.pdf
4. Кара Є.М. Формування рухової компетентності дошкільників в умовах закладу дошкільної освіти. Інноваційна педагогіка, 2024. Вип.68. Том 2. С.208-212.
5. Кошель В., Козлова В., Пась К., Скивка А., Ушкалов Л. Фізичне виховання дітей дошкільного віку в умовах взаємодії закладу дошкільної освіти і сім'ї. Collection of Scientific Papers «SCIENTIA», 2021.Vol. 2. P.161-166.
6. Кошель В., Мегаці А. До проблеми формування потреби здорового способу життя дітей дошкільного віку. Collection of Scientific Papers «SCIENTIA», (May 31, 2024; Berlin, Germany), 2024. P. 225–229.
7. Левінець Н. Рухова та здоров'язбережувальна компетентності дитини. Впроваджуємо оновлений Базовий компонент дошкільної освіти. Дошкільне виховання, 2021. №8. С.7.
8. Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція. Наказ МОН України № 33 від 12.01.2021 р. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
9. Черепаня Н.І., Русин Н.М. Педагогічні умови організації фізкультурно-оздоровчої роботи в закладах дошкільної освіти. Інноваційна педагогіка, 2021. Вип.34. Том 1. С.161-165.

References:

1. Barandych, I.V., Litichenko, O.D. (2024). Rukhova aktyvnist ditei doshkilnoho viku na zaniattia z fizychnoi kultury u zakladi doshkilnoi osvity [Motor activity of preschool children in physical education classes in a preschool educational institution]. Collection of Scientific Papers «ΛΟΗΟΣ» - Collection of Scientific Papers «ΛΟΓΟΣ», 301-304 [in Ukrainian].
2. Bursova, S., Vashak, O. (2024). Innovatsiini pidkhody do fizychnoho vykhovannia ditei rannoho viku: metody ta praktyky [Innovative approaches to physical education of early childhood: methods and practices]. Ukrainska profesiina osvita - Ukrainian Professional Education, 15, 101–107 [in Ukrainian].
3. Vilchkovsky, E.S., Kurok, O.I. (2008). Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia ditei doshkilnoho viku [Theory and methods of physical education of preschool children]. Sumy: VTD «Universytetska knyha», 428 p. Retrieved from: https://document.kdu.edu.ua/info_zab/014_312.pdf [in Ukrainian].
4. Kara, E.M. (2024). Formuvannia rukhovoї kompetentnosti doshkilnykiv v umovakh zakladu doshkilnoi osvity [Formation of motor competence of preschoolers in the conditions of a preschool educational institution]. Innovatsiina pedahohika - Innovative Pedagogy, 2, 208-212 [in Ukrainian].
5. Koshel, V., Kozlova, V., Pas, K., Skyvka, A., Ushkalov, L. (2021). Fizyчне vykhovannia ditei doshkilnoho viku v umovakh vzaiemodii zakladu doshkilnoi osvity i simi [Physical education of preschool children in the context of interaction between a preschool educational institution and the family]. Collection of Scientific Papers «SCIENTIA», 2, 161-166 [in Ukrainian].
6. Koshel, V., Megatsi, A. (2024). Do problemy formuvannia potreby zdorovoho sposobu zhyttia ditei doshkilnoho viku [To the problem of forming the need for a healthy lifestyle of preschool children]. Collection of Scientific Papers «SCIENTIA», 225–229 [in Ukrainian].
7. Levinets, N. (2021). Rukhova ta zdoroviazberezhuvalna kompetentnosti dytyny. Vprovadzhuiemo onovlenyi Bazovyi komponent doshkilnoi osvity [Motor and health-preserving competences of the child. Introducing the updated Basic Component of Preschool Education]. Doshkilne vykhovannia - Preschool Education, 8, 7 [in Ukrainian].
8. Pro zatverdzhennia Bazovoho komponenta doshkilnoi osvity (Derzhavnoho standartu doshkilnoi osvity) nova redaktsiia [On approval of the Basic Component of Preschool Education (State Standard of Preschool Education) new edition]. Nakaz MON Ukrainy № 33 vid 12.01.2021 r. Retrieved from: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf [in Ukrainian].
9. Cherepanya, N.I., Rusyn, N.M. (2021). Pedahohichni umovy orhanizatsii fizykulturno-ozdorovchoi roboty v zakladakh doshkilnoi osvity [Pedagogical conditions for organizing physical education and health work in preschool educational institutions]. Innovatsiina pedahohika - Innovative Pedagogy, 1, 161-165 [in Ukrainian].